

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ПРАВА ТА ЛІНГВІСТИКИ

Актуальні проблеми аграрного, земельного, екологічного та природоресурсного права: теорія та практика

Круглий стіл, присвячений до дня юриста України

Збірник наукових праць

5 жовтня 2021 року

Біла Церква

2021

аграрному секторі. Ціна, як важливий елемент економічного механізму, виконує обов'язок фінансового регулятора і повинен забезпечувати еквівалентність обміну між аграрним та іншими галузями економіки. Тому необхідно підтримувати ціни на рівні нижньої межі коливань середніх ринкових цін з метою захисту ринку від передбачуваних кон'юнктурних коливань цін.

Отже, в основі інвестиційної політики держави в аграрному секторі економіки повинні бути закріплені принципи активно-пасивного державного контролю, що проявляються переважно в державному спонсорстві сільськогосподарських підприємств та інженера в аграрному секторі, ціновій, антимонопольній, амортизаційній політиці, розвитку інфраструктури аграрного ринку, становлення іпотечних відносин тощо.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

1. Касич А.О. Вплив бюджетно-податкової політики на інвестиційно-інноваційну активність підприємства. *Актуальні проблеми економіки*. 11. 2008. С. 144-152.
2. Ковальчук І.В. Гармонізація законодавства України та ЄС у сфері оподаткування агробізнесу. *Аграрна освіта та наука: досягнення, роль, фактори росту* : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції. БНАУ, 31 жовтня 2019 р. Біла Церква, 2019.С. 25 – 28.
3. Ланченко Е.О. Формування і реалізація інвестиційної політики в аграрний сектор економіки України. *Агро інком*. 11-12. 2005. С. 59-64
4. Непочатенко О.О. Державна підтримка підприємства АПК через удосконалення кредитної системи. *Економіка АПК*. 8. 2008. С. 95-100.
5. Плеханов Д.О. Наукове забезпечення державного управління агропромисловим виробництвом в Україні: дис. доктора екон. наук: 25.00.02. 2010. К., 475 с.

УДК: 349.42

ГАРНАГА П.Є., магістрант 2-го року навчання

Науковий керівник – **ПАХОМОВА А.О.**, к.ю.н.

Білоцерківський національний аграрний університет

ПРАВОВІ МЕХАНІЗМИ РЕГУЛЮВАННЯ ОРГАНІЧНОГО СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ВИРОБНИЦТВА КРАЇН ЄВРОПИ

Завдання забезпечення населення повноцінним і якісним харчуванням має вельми багатоаспектний характер, втілення якого під силу тільки спільними зусиллями вчених, практиків різних галузей знань і сфер діяльності.

Ключові слова. інвестиційна підтримка, стимулювання ринку, органічні товаровиробники, міжвідомча взаємодія.

Докорінна зміна у поглядах на сільськогосподарське виробництво було пов'язано із реалізацією положень Codex Alimentarius («Кодекс Харчових продуктів») [1]. Його засади базуються на здобутках Австро-Угорської імперії, в якій між 1897 і 1911 роками було розроблено комплекс стандартів та описаних продуктів для широкого спектру продуктів харчування під назвою Codex Alimentarius Austriacus. У 1961 р. Конференція Продовольчої сільськогосподарської організації ООН (ФАО) за підтримки ВОЗ, Європейської економічної комісії (ЕЕК), Організації економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР) та Ради Codex Alimentarius Europaeus вивчає доцільність системного запровадження положень Codex Alimentarius та доходить висновку про створення міжнародної програми щодо харчових стандартів. Асамблея ВОЗ та ФАО у 1963 р. приймає рішення про створення Об'єднаної програми харчових стандартів та статут Комісії Codex Alimentarius [2]. Сьогодні цей Кодекс регулює правовідносини щодо стандартів, якості, безпеки, маркування харчових продуктів, харчових добавок, вміст гербіцидів у продуктах у світі та ін. ВТО підтримує норми Кодексу та застосовує його норми при виникненні спорів щодо міжнародної безпеки якості продуктів [1]. Такий підхід ВТО базується на нормах частини 1 пункту b) статті XX Генеральної угоди з тарифів та торгівлі (ГАТТ 1947) [2]. З 1972 року функціонує Міжнародна Федерація органічного сільськогосподарського руху (IFOAM). У 1999–2001 роках Комісія Codex Alimentarius визначила, що органічне землеробство – це цілісна система управління сільськогосподарським виробництвом, яка сприяє зміцненню здоров'я агроєкосистем, включаючи біорізноманіття, біологічні цикли та біологічна активність ґрунту. Генеральна Асамблея IFOAM у 2005 році заявила про впровадження принципів органічного сільськогосподарського виробництва: здоров'я; екології; справедливості; догляду [3, с. 31].

Вивчаючи історичний аспект становлення аграрної політики в країнах Європи та розвитку тенденції формування системи державної підтримки органічних виробників можна почати з факту, що у 1956 році країни-засновниці ЄС при підготовці Римського договору визначили основні цілі єдиної аграрної політики ЄС. Даний договір є одним з найстаріших і фінансово значущих документів, здатних регулювати динамічне і успішне партнерство між сільським господарством і суспільством, а також між Європою і її фермерами. Основними цілями єдиної аграрної політики є:

1. Підвищення продуктивності праці в сільському господарстві здійснюється через стимулювання технічного прогресу, раціоналізацію і найбільш ефективно використання факторів виробництва, особливо фактора робочої сили.

2. Збільшення доходу і підтримка життєвого рівня сільського населення.

3. Стабілізація ринку.

4. Забезпечення населення необхідними продуктами.

5. Поставки споживачам товарів за розумними цінами.

Узагальнюючи цілі аграрної політики країн ЄС, можна відзначити, що даний документ в першу чергу спрямований на забезпечення продовольчої безпеки країн-учасниць спільного європейського ринку на основі підвищення продуктивності праці і ефективного ведення виробництва [4, с.82].

Перспективи розвитку органічного сільського господарства, виробництва здорового екологічного харчування багато в чому визначаються політикою держав, їх ставленням до майбутнього країн і народів. По всьому світу приблизно 60% екосистем деградують або ж використовуються безвідповідально. Індустріальна модель сільського господарства, а також інші види людської діяльності негативно впливають на такі аспекти екосистеми, як біологічне різноманіття, здоров'я ґрунту, водні ресурси, а також на зміну клімату. Очевидні агроекологічні наслідки призводять, в свою чергу, до наступних шкідливих наслідків для харчування і здоров'я людини [5, с.67].

1. Медичні дослідження останніх років підтвердили факт залежності здоров'я людини від якості харчування на 50-55%. У рейтингу за показниками здоров'я і благополуччя нації, складеному медичним виданням The Lancet на основі розроблених у 2015 році ООН цілей в галузі сталого розвитку (SDG), Росія зайняла 119-е місце з середнім показником 54 з 100 максимально можливих, відстаючи від лідерів (Ісландії, Сінгапуру і Швеції) на 31 бал [6]. У Росії щорічний економічний збиток від захворювань, пов'язаних з порушеннями харчування (30-50% всіх захворювань) дорівнює майже 13 трлн рублів. Кількість цих захворювань може бути знижено завдяки забезпеченню населення здоровим харчуванням [7, с.760].

Пріоритети традиційної аграрної і продовольчої політики, розробленої на глобальному та національному рівні, сформульовані з використанням макропідходи до збільшення наявності продуктів харчування, з упором на поставку сировинних товарів (зокрема, зернових культур) на агрегованому рівні за рахунок підвищення виробництва продуктів харчування, ефективності ланцюжків доданої вартості, а також за рахунок міжнародної торгівлі. При цьому мало уваги приділяється питанням здорового харчування, соціальної справедливості та впливу на навколишнє середовище. Сталий поліпшення харчування, безумовно, вимагає комплексного підходу, що поєднує сільськогосподарські заходи і заходи у сфері охорони здоров'я.

Недарма Комісія «Codex Alimentarius» була створена ще в 1963 р. при ООН спільно керівними органами Продовольчої і сільськогосподарської організації Об'єднаних Націй (ФАО) і Всесвітньою організацією охорони здоров'я (ВООЗ). Метою створення Комісії було: захист здоров'я споживача і забезпечення гарантій сумлінного підходу до торгівлі продовольством шляхом розробки, гармонізації та опублікування продовольчих стандартів [8].

Більш ніж за сорок років свого існування «Codex Alimentarius» (Продовольчий кодекс) перетворився в авторитетний збірник визнаних в

міжнародному масштабі продовольчих стандартів і пов'язаних з ними друкованих матеріалів, що охоплюють продукти харчування в міжнародній торгівлі [69].

У ряді країн були створені контактні центри Кодексу (КЦК) для участі в розробці стандартів кодексу, вносячи свій внесок не тільки в поширення отриманої з Секретаріату Кодексу інформації серед зацікавлених кіл в країні, а й за відправку в Секретаріат їх зауважень. Створення КЦК - вимога, обов'язкове для всіх країн-учасниць кодексу (в даний час їх 186 і одне об'єднання - Євросоюз), проте працюють вони далеко не з однаковою ефективністю [6].

Крім схеми КЦК, в ряді країн був створений Національний комітет Кодексу, покликаний сприяти розробці стандартів кодексу. Дані комітети часто грають роль національного форуму, в рамках якого відповідні органи влади, представники галузей харчової промисловості, споживачі і зацікавлені особи інших секторів економіки обговорюють наслідки запровадження пропонованих стандартів і, таким чином, вносять свій вклад в дискусії, пов'язані з завданнями кодексу, прояснюючи позицію своєї країни [7, с 74].

Продукти харчування, отримані органічним способом, входять в сферу компетенції Комітету з маркування харчових продуктів (створений при Кодексі). Їм були розроблені «Методичні вказівки з виробництва, переробки, маркування і збуту органічних продуктів харчування» з метою виключення вводять в оману заяв на етикетках. Вони були прийняті в 1999 році, а положення, що стосуються тваринництва і його продукції, були введені в 2001 р У 2003, 2004 і 2007 рр. дані вказівки переглядалися, а в 2008, 2009 і 2010 рр. в них вносилися поправки.

Слід зазначити, що на глобальному рівні в останні роки відбуваються позитивні зміни з питань забезпечення повноцінного харчування. Так, в 2010 р було створено Всесвітній рух за поліпшення якості харчування (SUN - Scaling Up Nutrition). 34 країни приєдналися до Руху, а за ними, ймовірно, підуть і інші. Рух SUN почалося з прийняття концепції руху (SUN Framework) та дорожньої карти (RoadMap) і визнає важливість сільського господарства в сталий розвиток.

Однак, існуючі стимулюючі заходи зміщені в бік конкуренції за фінансування між міністерствами з недофінансуванням, а не в сторону спільної роботи. Навіть там, де політика і плани явно вказують на необхідність міжсекторальних дій, реалізація, як правило, повертається до роботи секторальних систем і процедур. У перспективі необхідно більш цілеспрямовано сприяти забезпеченню єдиного міжсекторального розуміння, яке перейде в комплексну реалізацію заходів, що мають більш значний ефект.

Завдання забезпечення населення повноцінним і якісним харчуванням має вельми багатоаспектний характер, вирішити яку під силу тільки спільними зусиллями вчених, практиків різних галузей знань і сфер діяльності. Дане дослідження присвячене органічному сільському господарству, як джерела якісних екологічних продуктів [1].

Сучасне органічний рух, зародившись в 1960-х роках минулого століття

як альтернатива «нового сучасного сільського господарства» активно просуває ідеї про необхідність і важливість виробництва мінімально обробленої органічної їжі для кожного домогосподарства, згідно з принципами екології та турботи. Цей посыл все сильніше ретранслюється у зв'язку з нестійкістю сучасних моделей виробництва та споживання продуктів харчування.

Як наслідок, негативні екологічні наслідки, пов'язані з мінливими моделями продовольчої системи, включають, серед інших, деградацію ґрунтів, нераціональне використання водних ресурсів, а надмірне застосування пестицидів і добрив викликає серйозну заклопотаність не тільки у зв'язку з їх очевидним агроекологічним впливом, а й з огляду підвищення ризику в сфері продовольчої безпеки і бідності з подальшими шкідливими наслідками для харчування і здоров'я [2].

Слід зазначити, що на глобальному рівні в останні роки відбуваються позитивні зміни з питань забезпечення повноцінного харчування. Так, в 2010 р було створено Всесвітній рух за поліпшення якості харчування (SUN - ScalingUpNutrition). 34 країни приєдналися до Руху, а за ними, ймовірно, підуть і інші. Рух SUN почалося з прийняття концепції руху (SUN Framework) та дорожньої карти (Road Міжнародна федерація рухів органічного сільського господарства (IFOAM) випустила у 2002 році первісно розроблений базовий стандарт органічного виробництва. Регламент Ради ЄС (ЄЕС) № 2092/91 [95] був первинним нормативним актом, що регулює органічне сільське господарство в Європі, і визначає, як його необхідно застосовувати окремим країнам -членам. Сьогодні всі держави -члени ЄС мають нормативні документи щодо органічного сільського господарства та національні стандарти виробництва. Європейське право у своїй переважній частині гармонізоване з основними стандартами IFOAM. Органічна продукція, що імпортується до ЄС, повинна відповідати стандартам ЄС. Регламент 2092/91 вимагає сертифікації третьої країни - акредитації, аудиту, щорічним перевіркам, спискам матеріалів, визначених періодів переходу та стійких планів господарства. Іншими словами, їх стандарти та заходи контролю мають бути подібними до стандартів ЄС. Австралія, Ізраїль, Нова Зеландія та Швейцарія мають власні правила, але вони також дотримуються таких сертифікатів.

Згідно з опитуванням FiBL щодо органічних правил та норм, загальна кількість країн із органічними стандартами у всьому світі станом на 2016 рік становить 87. З моменту запровадження у 1991 р. Регламент (ЄЕС) 2092/91 мав кілька доповнень, включаючи набір керівних принципів для тваринної продукції (Регламент № 1804/99) [6] та створення логотипу спільноти (Регламент ЄС № 331/ 2000) [7], який можна було б використовувати для сільськогосподарської продукції та продуктів харчування, отриманих відповідно до стандартів. ЄС приділяє особливу увагу якості органічних продуктів, пропонує до продажу; вони повинні відповідати суворим визначенням органічних продуктів харчування та сільського господарства. Емблема та правила маркування, які є істотною частиною органічних норм, полегшують

розпізнавання споживачами органічних продуктів та полегшують контроль з боку органів влади. Захист органічного логотипу ЄС досягається шляхом реєстрації його як колективної торгової марки в Європейському бюро з питань гармонізації на внутрішньому ринку та в обмеженій кількості сусідніх країн, таких як Швейцарія та Норвегія (План дій щодо майбутнього органічного виробництва в Європейський Союз, 2014 р.). Органічні правила включають все законодавство *acquiscommunitaire* щодо органічного виробництва сільськогосподарської продукції. Він застосовується до всіх держав -членів ЄС і стосується сільськогосподарських та тваринних продуктів для споживання людиною та кормом для тварин, а також містить правила, які діють для виробництва, переробки, збуту (маркування та реклама) та торгівлі як сирими, так і переробленими продуктами. Регламент 2092/91 вимагає від окремих держав -членів призначити Компетентний орган для затвердження та нагляду за органами сертифікації, впровадження процедур перевірки та сертифікації імпорту та загалом контролювати всю діяльність, пов'язану з органічним виробництвом, переробкою та збутом. Ці заходи сприяють підвищенню довіри споживачів до органічних товарів, що виробляються. На додаток до цих широких програм ЄС, багато країн розробили власні програми, спрямовані на популяризацію органічного сільського господарства. Більшість програм пропонують часткове відшкодування зборів за сертифікацію та перевірку. У Данії сертифікація для виробників безкоштовна з 1996 року. Регламент Ради (ЄС) № 1804/1999 [8] вніс деякі зміни для вирощування сільськогосподарських культур та умов для виробництва органічних тварин. У статті 6 зазначено, що генетично модифіковані організми (як визначено в Директиві 90/220/ЄЕС) або похідні ГМО (вироблені з ГМО, але які самі по собі не містять ГМО) заборонені в органічному землеробстві, за винятком використання для медикаментів та ветеринарні цілі. З 2007 року вводиться в дію новий Регламент Ради (ЄС) 834/2007 щодо органічного виробництва та маркування органічних продуктів. Регламент Комісії (ЄС) № 889/2008 містить детальний опис застосування Регламенту (ЄС) 834/2007 та насіння органічного виробництва. Однак є деякі побоювання, що згідно із загальною аграрною політикою ЄС спільнота органічного землеробства в країнах Центральної та Східної Європи втрачає вплив на розвиток органічного сектору через необхідність все більшого реагування на зміни в основних сільськогосподарських установах. Основний аграрний сектор розглядає органічне землеробство як спосіб вирішення поточних проблем, з якими стикається режим, а не як зразок для наслідування майбутнього розвитку фермерства. Ван Брюгген та ін. [100] припускають, що правила, особливо ті, що стосуються боротьби з хворобами рослин в органічному землеробстві, зазнають змін, але з урахуванням поглядів усіх зацікавлених сторін.

Хоча органічне сільське господарство відіграє незайману роль у створенні стійких систем землеробства, загалом визнається, що жоден єдиний підхід не забезпечить планети безпечним продовольством. Скоріше, необхідна суміш

органічних та інших інноваційних систем землеробства. Однак для впровадження цих систем існують значні бар'єри, і для полегшення їх подальшого розвитку та впровадження буде потрібно різноманітність національних та міжнародних інструментів політики [5].

Один із сучасних світових трендів - органічне сільське господарство розвивається у всьому світі. За останні 17 років його площі збільшилися більш, ніж в 4 рази, сертифіковано понад 2,4 млн органічних виробників, понад три чверті з яких знаходяться в країнах, що розвиваються Азії, Африки та Латинської Америки. В даний час під органічним виробництвом задіяно 1,1% світової площі сільськогосподарських земель. В цілому в світі під органічне сільське господарство відведені чималі площі, зокрема, в Північній Америці - 3,0 млн га, Латинській Америці - 6,6 млн га, Європі - 11,5 млн га, Азії - 3,4 млн га, Африці 1,2 млн га, Австралії і Океанії - 17,3 млн га.

Тенденції розвитку органічного виробництва актуальні в даний час в 179 країнах світу і ця цифра збільшується щорічно в зв'язку з тим, що органічна продукція стає затребуваною у багатьох верств населення з різних об'єктивних причин.

Однак, існуючі стимулюючі заходи зміщені в бік конкуренції за фінансування між міністерствами з недофінансуванням, а не в сторону спільної роботи. Навіть там, де політика і плани явно вказують на необхідність міжсекторальних дій, реалізація, як правило, повертається до роботи секторальних систем і процедур. У перспективі необхідно більш цілеспрямовано сприяти забезпеченню єдиного міжсекторального розуміння, яке перейде в комплексну реалізацію заходів, що мають більш значний ефект.

Завдання забезпечення населення повноцінним і якісним харчуванням має вельми багатоаспектний характер, втілення якого під силу тільки спільними зусиллями вчених, практиків різних галузей знань і сфер діяльності.

Список використаної літератури:

1. , D.W. Organic Agriculture. J. Sustain. Agric. 2003, 21, 59–128.
2. Закон України «Про виробництво та обіг органічної сільськогосподарської продукції та сировини» [Електронний ресурс].- 2014.- Режим доступу: URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/425-18#Text> (дата звернення: 21.12.2020)
3. Mariyono, J.; Kuntariningsih, A.; Suswati, E.; Kompas, T. Quantity and monetary value of agrochemical pollution from intensive farming in Indonesia. Manag. Environ. Qual. 2018, 29, 759–779.
4. Продовольственная и сельскохозяйственная организация Объединенных Наций (ФАО) [Електронний ресурс]: Положение дел в области продовольствия и сельского хозяйства 2019: Воздействие на продовольственные системы для улучшения питания. Рим. — Режим доступу: <http://www.fao.org/docrep/018/i3301r/i3301r.pdf>.

5. Codex Alimentarius Commission : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : URL : http://www.bibliotecapleyades.net/sociopolitica/esp_sociopol_depou36.htm.
6. Organicin Europe: prospects and developments [Електронний ресурс]: стаття. — Режим доступу: http://www.ifoam-eu.org/sites/default/files/ifoameu_organic_in_europe_2016.pdf.
7. Перспективы и методические указания по продовольственному законодательству с новой моделью закона о продовольствии. Законодательно-правовое исследование ФАО, 2005. 87
8. Willer H. OrganicAgricultureWorldwide 2017: CurrentStatistics / H. Willer, J. Lernoud // ResearchInstituteofOrganicAgriculture (FiBL). — 2017.

УДК 349.6

ГОРЛОВА Д. В., магістрантка 2-го року навчання

Науковий керівник – **ОБІУХ Н.М.**, к.ю.н.

Білоцерківський національний аграрний університет

ПРОБЛЕМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПРИ ВИКОРИСТАННІ МІНЕРАЛЬНИХ ДОБРИВ: ЕКОЛОГО-ПРАВОВИЙ АСПЕКТ

У статті проаналізовано сучасний стан проблеми використання добрив у сільському господарстві в Україні, проведено аналіз правового регулювання відносин у сфері використання добрив, наведено їх правову характеристику. Вивчення даної проблематики дає підстави зробити висновок про те, що сфера поводження з пестицидами і добривами є окремим інститутом права екологічної безпеки, який ще не є повністю сформованим, і тому потребує нових змін у законодавчій сфері.

Ключові слова: добрива, використання пестицидів і агрохімікатів, екологічна безпека, забруднення земель, навколишнє середовище.

У 21 столітті людина спричиняє особливо великий вплив на навколишнє середовище та його складові – повітря, водні об'єкти, землі та ґрунти, ліси тощо. В результаті несприятливої дії антропогенних факторів ми маємо забруднене навколишнє середовище. Також поширеним явищем у більшості країн є деградація земель, що веде до неможливості їх подальшого використання. На сьогодні земельні та водні ресурси стають найбільш вразливими природними ресурсами з екологічної точки зору. Разом з тим в

ЗМІСТ

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ АГРАРНОГО, ЗЕМЕЛЬНОГО, ЕКОЛОГІЧНОГО ТА ПРИРОДОРЕСУРСНОГО ПРАВА: ТЕОРІЯ ТА ПРАКТИКА

ОСОБЛИВОСТІ ДЕРЖАВНОЇ ПІДТРИМКИ СТРАХУВАННЯ ПРОДУКЦІЇ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ В УКРАЇНІ Білоус О.С.	С. 3
ПРАВОВІ ПРОБЛЕМИ ЗДІЙСНЕННЯ ПРАВА ВЛАСНОСТІ НА ЗЕМЛЮ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД Білоус Р.С.	С. 9
ОСОБЛИВОСТІ ДОГОВОРІВ В СФЕРІ МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМНИЦЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЙ Бодрик О.М.	С. 13
ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА ДОЗВОЛІВ У СФЕРІ ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ ЗА ЗАКОНОДАВСТВОМ УКРАЇНИ Власенко І.В.	С. 18
НОРМАТИВНО-ПРАВОВІ ОСНОВИ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ ДЕРЖАВИ В АГРАРНОМУ СЕКТОРІ Войтко В.О.	С. 24
ПРАВОВІ МЕХАНІЗМИ РЕГУЛЮВАННЯ ОРГАНІЧНОГО СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ВИРОБНИЦТВА КРАЇН ЄВРОПИ Гарнага П.Є.	С. 28
ПРОБЛЕМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПРИ ВИКОРИСТАННІ МІНЕРАЛЬНИХ ДОБРИВ: ЕКОЛОГО-ПРАВОВИЙ АСПЕКТ Горлова Д.В.	С. 35
ТЕНДЕНЦІЇ І ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ПРАВОСВІДОМОСТІ ПРАЦІВНИКІВ АГРАРНОЇ СФЕРИ В ПЕРІОД СОЦІАЛЬНОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ Кавун М.О.	С. 40
ОСОБЛИВОСТІ ВІДМЕЖУВАННЯ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ ПРОТИ ДОВКІЛЛЯ ВІД КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ ПРОТИ ВЛАСНОСТІ Колісник Є.О.	С. 45
ПРОБЛЕМА ВИЗНАЧЕННЯ ПРАВОВОГО СТАТУСУ ЕКОЛОГІЧНИХ БІЖЕНЦІВ В МІЖНАРОДНОМУ ПРАВІ Кононюк П.О.	С. 50
ОСОБЛИВОСТІ ОХОРОНИ ЗЕМЕЛЬ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ПРИЗНАЧЕННЯ Король О.О.	С. 58